

сондай-ақ, қоғамға жат қылықтар жасауға бейім өзге адамдарға сондай белсенді ескертулік ықдал жасауы тиіс. Әрбір сот ісін жүргізу өскелең ұрпақ тәрбиесіне тікелей жауап беретін адамдардың жауапкершілігін арттыруға жұмылдырылған. Алдын алу жұмыстарының ауқымы мен сапасы қылмыстың жасалуына жағдай жасайтын себептер мен шарттардың қаншалықты терең және жан-жақты әшкереленгеніне тура байланысты.

Қазақстан Республикасының Жоғарғы соты кәмелетке толмағандар қылмыстары туралы істер, әсіресе, топтасқан (соның ішінде, ересектер қатысқан істер бойынша) іс жүргізу кезеңде қылмыстық ізге түсу органдары мен соттардың әрбір қатысушыға қатысты жауапкершілік пен жазаны бірдей теңестіру міндеттілігі жайында бірнеше дүркін атап өткен болатын. Бұл жердегі маңыздысы кәмелетке толмағандар қылмысына қатысу түрінің сипаты мен дәрежесі және қылмыстық жаза мөлшерінің ықпалы туралы мәселе болады [4].

Сөйтіп, жалпы алғанда, Қазақстан Республикасында ювеналдық юстиция жүйесі дамыту үшін құқықтық алғышарттар қалыптастырылған, бірақ заманауи қылмыстық іс жүргізу заңы осы құқықтық қатынастың нормативтік реттеу элементтеріне ғана ие болған [7].

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы – Астана: ЖШС, «Деловой мир» Баспасы. 2010 ж. – 306 б.
2. Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 24-тамыздағы № 858 Жарлығымен бекітілген Республикамыздың 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған Құқықтық саясат тұжырымдамасы.
3. www.akorda.kz
4. «Баланың құқықтары туралы» 2008 жылғы 8 тамыздағы ҚР Заңы
5. Неке (ерлі-зайыптылар) және отбасы туралы ҚР 2011 жылғы 26 желтоқсандағы Кодексі
6. Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі даму стратегиясы
7. «Қазақстан Республикасында ювеналды әділет жүйесін дамытудың 2009-2011 жылдарға арналған тұжырымдамасы туралы» ҚР Президентінің 2008 жылғы 19 тамыздағы Жарлығы
8. Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі. ҚР 04.07.2014 № 231-V Кодексімен (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі).

АЗАМАТТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҚАЙНАР КӨЗІ РЕТІНДЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ НОРМАЛАРЫ

Бәшір Қаракөз, «Құқық және экономика негіздері мамандығы» 4 курс студенті
Ғылыми жетекші: з.ғ.к., доцент **Укин Сымбат Кенжебекович**
Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік
педагогикалық университеті

Халықаралық құқық нормаларымен азаматтық іс жүргізу – Қазақстан азаматтық іс жүргізу құқығының институттарының бірі болып табылады. Оның пайда болуы нарықтық қатнастардың дамуымен байланысты.

Қазақстан егемендік алып, халықаралық құқықтың дербес субъектісі болғаннан кейін, елде шетелдік субъектілердің көлемі күрт өсті. Бұған 90-жылдың жартысына дейін біздің мемлекетімізбен жүргізілген Қазақстан Республикасының экономикасына инвестиция тарту саясаты әсер етті.

Халықаралық құқық нормалары мен мемлекеттердің тәуелсіздік құқықтарын құрметтеу мемлекеттер арасындағы сапалы өзара қатынастардың негізгі алғышарты болып табылады. Халықаралық құқық нормалары халықаралық қатынастардың пайда болуынан

туындайды. Халықаралық қатынастарды халықаралық құқық реттеп отырады, сонымен бірге оның нормаларына өз әсерін тигізеді. Халықаралық құқық кез келген қоғам өмірінде маңызды орынға ие болатын жан-жақты және дамыған халықаралық қатынастарды реттейді. Халықаралық қатынастар халықаралық құқық нормаларының мазмұнын айқындайды.

Елімізде тұрақты немесе уақытша тұратын шетел азаматтарының және азаматтығы жоқ тұлғалардың жыл сайын көбеюі байқалады, сондай-ақ шетелдік ұйымдар мен олардың филиалдары, өкілдіктері де аз емес. Соңғы жылдарда Қазақстанда инвестицияға жеңілдіктер беру мен қорғауға бағытталған өзара белсенді шаралар жасалуда. Мысалы, 1997 жылы 8 наурызда Мәскеуде бекітілген инвесторлар құқықтарын қорғау туралы конвенцияның 8-бабына сәйкес, тараптар аумағындағы инвестициялар осы конвенциямен, тараптардың ұлттық заңнамаларымен, сондай-ақ тараптар мүше болып табылатын халықаралық шарттармен құқықтық қорғауға ие болады.

Шетелдік тұлғалар Қазақстан Республикасының азаматтарымен және ұйымдарымен бірдей іс жүргізу құқықтарын пайдаланады және іс жүргізу міндеттерін орындайды [1].

Шетелдік азаматтар және азаматтығы жоқ адамдар, шетелдік ұйымдар мен халықаралық ұйымдар (шетелдік тұлғалар) өздерінің бұзылған немесе дау айтылып отырған құқықтарын, бостандықтарын және заңмен қорғалатын мүдделерін қорғау үшін Қазақстан Республикасының соттарына жүгінуге құқығы бар [2].

Осыған орай, Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексінің 4 бөлімі “Халықаралық процесс” деп аталып халықаралық құқық нормаларымен іс жүргізу құқықтық қатнастарына арналған.

Азаматтық іс жүргізу құқығында халықаралық құқық нормаларымен болатын азаматтық іс жүргізу ерекшеліктерінің жалпы толық зерттелуге жатпағанын атап өткенді жөн көрдік.

Негізгі ғылыми жұмыстар ретінде Қазақстанның бір қатар азаматтық іс жүргізу құқығын зерттеуші авторларының ғылыми жұмыстары қолданылды, атап айтатын болсақ, З.Х. Баймолдиннің, З.К. Абдуллиннің, Г.Ж. Сулейменовтің, П.О. Афанасьевтің жұмыстары. Жеке зерттеулерді қажет ететін іргелі проблемаларға ең бірінші халықаралық жүйедегі халықаралық құқық пен халықаралық қатынастардың орны туралы проблеманы жатқызуға болады. Мәселен, халықаралық қатынастарды зерттеушілер халықаралық қатынастарды маңызды және анықтаушы деп есептейді, оларды жүйе ретінде қарастырады (Г.А.Арбатов, Н.И.Лебедев, Ш.Г.Санакоев, Д.Г.Томашевский, т.б).

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы (соңғы өзгерістер мен толықтырулармен 10.03.2017). 30 тамыз 1995 жыл
2. Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі 31 қазан 2015 жыл № 377-V ҚРЗ
3. Сулейменов Г.Ж. Суд и судебная власть в Республике Казахстан. 1 Бөлім. Р.Т. Тусупбековтің редакциялауында. – Алматы. 1999. – Б. 237
4. Баймолдин З.Х. Понятие судебного разбирательства гражданских дел Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы. 10 Шығарылым. – Алматы: ЖШС Баспа. 2001. - Б.58-59
5. «Шетел инвестициялары туралы» (соңғы өзгерістер мен толықтырулармен) 27 желтоқсан 2014 жыл
6. ҚР Жоғарғы Кеңесінің «Қазақстан Республикасы мен Қырғыстан Республикасы арасындағы азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара көмек көрсету туралы» Қаулысы. 22 шілде 2014 жыл